

ВОЄННІ ЩОДЕННИКИ

**ОЛЕКСАНДР КАЧУРА
ІЛЬДІКО ЕПЕР'ЄШІ**

**ШМАТТЯ ВІЙНИ.
ДОНБАС**

**ХАРКІВ
«Фоліо»
2021**



Володимир Єлець підчас поїздки країною

Розділ 1

Контрпропаганда по-українськи: звук трембіт почують навіть у Донецьку

Пропаганда Росії діє через телевізори. Після перегляду деяких телепередач або новин мізки глядача повільно перетворюються на вату. Володимир Єлець, активіст і патріот із Торецька, придумав незвичайну акцію, як донести український дух через лінію фронту і побороти «руський мір». Для цього потрібні... трембіти, національний духовий музичний інструмент. Що з цього вийде, і чи не чекає прифронтовий Торецьк реванш «русского міра» — в ексклюзивному інтерв'ю Володимира.

— Що наштовхнуло вас провести акцію з незвичним для Донбасу музичним інструментом — трембітою?

— Акція була придумана рік тому, з побратимами, волонтерами та активістами міста. Подумали — непогано б привезти трембіти в Торецьк, тобто представники міста їдуть до Івано-Франківська, купують трембіти, вчать на них грати. Потім вони повертаються, проїжджаючи містами України, у яких їх зустрічають. І активісти тих міст намагаються грати на трембітах, символізуючи дух України, що фізично вдихається в інструмент. Таким чином ми приносимо цей дух в наш Торецьк, у якому поки що цього духу замало. Друга частина цієї акції — ми спробуємо продати дух України через фронт — донести те, що ми зараз не можемо, — з високої точки дмухнути у бік Горлівки, тим самим перенести дух України через лінію фронту. За нашими розрахунками, у правильну вітряну погоду звук повинні почути всі горлівчани.

— А якщо дуги з «Промки»¹, донеччани або жителі Макіївки почують?

— Давайте подивимося по гугл-мапі, скільки це кілометрів. Якщо розрахувати розу вітрів, я думаю, це буде взагалі не проблема. Ми будемо дуги ще й з інших територій, тому продувається саме прифронтова зона. Далі, ніж дують трембіти, зазвичай бої не йдуть, тобто окуповані території музику почують.

— Як, на ваш погляд, жителі окупованих територій відреагують на цей звук?

— Проукраїнськи налаштовані люди зрадіють. Є ще альпійський ріжок — ми навіть не уявляємо, як він звучить насправді, — але трембіту вони впізнають. Вона унікальна за своїм звучанням.

— Як відреагують ватники? Напевно, будуть балалайками кидатися. А якщо Russia Today, LifeNews приїдуть і напишуть, що Україна застосувала нову психологічну зброю?

— Так приблизно і буде. І вата в це повірить. Ми плануємо проїхати по всьому фронту, а в подальшому хочемо виїхати на кордон із Кримом, навіть підпливти на човні — аж до цього. Не завадить, якщо нас почують і в Білгородській області, і всюди уздовж кордону з агресором.

— Ви вже придумали, як це назвати? Дуймо разом?

— Це прикольнo звичайно, як варіант. Робоча назва «Трембіти Торецька». Зараз йде обговорення в фейсбуку, як назвати. Я думаю, ми до 6 липня визначимося і заявимося вже до цього назвою. Акція також буде приурочена до другої річниці визволення нас від «ДНР».

— Я був у Торецьку, і мені важко зрозуміти — там зараз українська влада чи там «ДНР», чи реально «сіра зона»?..

— Для місцевих жителів все ясно — там влада «ДНР», тому що при владі залишились люди, які принесли до нас

¹ Знаменита промислова зона, на краю якої точаться жорстокі бої.

«ДНР»: вони організовували мітинги, референдуми, роботу блокпостів, агітували, возили на блокпости сепаратистів продукти. Весь депутатський корпус, який одногослосно проголосовував за «ДНР» — на своїх місцях. Редактори місцевих газет теж все ще працюють. Навіть відбуваються таке: наша нова поліція буквально за місяць привозить десяток бойовиків на суд, а судді їх відпускають. Стовідсоткове відпускання бойовиків на волю, жодного арешту! Торецький суд найгуманніший — всіх відправляє по домівках. Справа в тому, що до нас так і не прийшла українська влада! Я можу голосливо говорити про зв'язки співробітників СБУ з адміністрацією міста, наприклад у минулому році, коли ми проводили День визволення міста, мені співробітники СБУ слово в слово передавали те, що говорив міський голова. Може, вони це разом в кабінеті придумували? СБУ-шники нібито наші, але чомусь постійно роблять зовнішню зйомку мене особисто, моїх акцій. За що? За проукраїнські мітинги, «Рух», а якщо згадати, що в місті після подій на Майдані працювала СБУ і допитувала наших людей за участь у Євромайдані Донецька — і зараз ця практика зберіглась. Як до Майдану СБУ шукала



проукраїнськи налаштованих людей, так і зараз займається збором інформації. Я особисто це бачив, підходив, питав. До цього передавав 9-годинний відеозапис сепаратистських мітингів, на що вони мені сказали, що апаратури для перегляду відеофайлів у них немає. Ролик навіть на телефоні відкривається, навіщо далеко ходити? Те ж саме мені відповіли співробітники Торецького відділу по боротьбі з сепаратизмом. При цьому всі в місті можуть подивитися, скачують, обговорюють, а співробітники правоохоронних органів шукають відмазки. Вони приїжджають сюди, працюють 2—3 місяці, отримують посвідчення учасника бойових дій і їдуть додому. Місто потрібно для того, щоб отримувати пільги і преференції. При цьому у нас зараз брак штату 30 відсотків — поліцейських у місті просто немає. Красиві, охайні в чорній формі копи, роз'їжджають на «Пріусах» в Краматорську, Дніпрі, Києві. А тут, у прифронтовому місті, поліцейські займаються всім, і коли їм даєш якусь інформацію, вони кажуть, що просто не в силах її обробити. І я їм вірю. У нас якби «війни немає», а будь-яке поранення, влучання описується по повній програмі цивільного кодексу. Це томи документів!

— **Я знаю, у вас були судові тяжби з міським головою Торецька?**

— Був у нас гумористичний момент, коли за організацію свята Дня Незалежності в Торецьку в 2015 році мер міста подав на мене до суду. Унікальний випадок, коли працівники поліції працювали зі мною у свої вихідні дні, в неділю. Мені інкримінували підробку документів. Я поясню ситуацію: до цього я написав заяву про проведення заходу і підписався організацією «Твоє нове місто», юридично на той момент ми тільки проходили реєстрацію, і він підловив цей момент. Справа в тому, що реєстрація проходила три (!) місяці — інвестиційна палата підпорядковується «як усі» — ось нам і затримували реєстрацію, але організація повністю функціонувала. Те, що я підписався, але не отримав реєстрацію — просто бюрократична формальність. Організація з засіданнями, протоколами та статутом є.

— **А на якому етапі зараз ці судові тяжби?**

— Ви знаєте, вони загубилися... Позивачі самі розуміють безперспективність даної справи, я з мером більше не спілкуюся, видалив його номер телефону, і після його образ більше не бачу в ньому порядну людину. Як градоначальник може посилати на всім відому адресу городян і громаду? Я не хочу спілкуватися з людиною, яка не покаялась привселюдно. Кров наших городян на його руках. Ця людина зобов'язана вийти на трибуну і покаятися, як мінімум.

— **Наскільки мені відомо, в Торезьку регулярно відбуваються обстріли з боку окупованої Горлівки...**

— Так, я живу в забалковій частини міста і бачу, звідки летить і куди падає. Слава Богу, в мій район на цей раз не влучило, але я бачив ці польоти, навіть чув, як летить снаряд. Стріляли з боку Горлівки, десь із Глибокої, розумію, били навіть з іншого боку Горлівки, не знаю розташування позицій бойовиків, але приблизно з тієї точки. Я просто добре знаю Горлівку і знаю, про що кажу. Якщо уявити собі міську межу Торезька як коло, то били по краях цього кола. Влучили у Артемове, і потім пішли обстріли Новгородського. Позавчора у нас снаряди прилітали аж у центр міста — дісталось навіть стоянці біля міськвідділу поліції — у машин вибите скло.

— **Може, це розплата за всі темні справи старої поліції?**

— Не можу сказати, що у нас зараз сепаратисти в поліції — багато патріотів служать, і все-таки затримують бойовиків. Інша справа, що суд їх відпускає. Стара поліція за допомогою судів намагається відновитися на своїх посадах, частково їм це вдається. Розумієте, розслідування сепаратизму в місті так і не було. Звільнили двох — і все.

— **Торезьк ще відомий своїм контрабандним трафіком через лінію фронту. Ви маєте відомі якісь факти?**

— Звичайно маю: ми ще рік потому передавали мапи проходів, зараз знову у травні була відеофіксація — фури йшли через забалкову частину міста прямо по полях. Хлопці ризикові. У мене залишилося багато знайомих у Горлівці,



Прапор громадської організації «Твоє нове місто» в Карпатах

і ось вони стверджують, що косянтинівська молочка туди завозиться регулярно, але ж це швидкопсувний продукт! М'ясо українське туди возять постійно! Так що поставки далеко не випадкові. Торецьк є дуже зручною «сірою зоною», про яку краще мовчати, щоб не знали, що ми такі є в природі. Зате через нас зручно проїхати в Горлівку: вартість проїзду протягом року досить стабільна — 500 гривень. Можна навіть документи не брати з собою. Проїжджають практично за годину. Є ж ще інша ситуація, коли йдуть поїзди, які доїжджають до Майорська, машиніст сигналізує три рази, диверсійно-розвідувальна група (ДРГ) зістрибнула — і поїзд далі поїхав в Україну. Таке собі залізничне таксі, за яке платить Україна. Після цього потяг з іншим товаром йде назад, робить три свистка, ДРГ сідає назад, і дизель довозить їх назад у Горлівку. Ми, волонтери, їздимо до солдатів на блокпости і знаємо всі замороки. А ось тепер ви мені, місцевому жителю, поясніть — де перевіряються вагони? Ніде. На станції «Кривий Торець» стоять прикордонники, вони не знімають пломби і не перевіряють.

Я живу поруч із залізницею і бачу — якщо везуть дорогий товар, до нього приставлена охорона в камуфляжному одязі. Зазвичай це четверо людей. Але хто знає, скільки і хто саме може їхати до нульової позначки в вагоні з цими охоронцями? Я на власні очі бачив, як з непідконтрольної території зайшов ешелон, не зупиняючись пройшов повз і погнав далі вглиб території України. Його не перевірили. І де ми його повинні оглядати — на території так званої «ДНР» або вже в Краматорську? Я здивований, що нам іще під виглядом ДРГ не посадили батальйон із танками і не привезли в тил. Ми спокійно торгуємо з окупованою територією. Так, вони платять податки, не пам'ятаю там 2 або 3 мільярди, але за цей час загинуло 40 бійців, поранено близько 200. Я не розумію — ми воюємо або заробляємо?

Червень 2016 р.

Зміст

Подяка.	3
Шановний читачу!	4
Передмова	6
<i>Розділ 1. Контрпропаганда по-українськи: звук трембіт почують навіть у Донецьку</i>	9
<i>Розділ 2. Продукти від волонтерів, боєкомплект від ЗСУ. Як воює «Правий Сектор»</i>	17
<i>Розділ 3. Маршрут допомоги: Волинь — Донбас. Як волонтери із Західної України допомагають армії та переселенцям</i>	23
<i>Розділ 4. Авдіївка: Росея, досить стріляти, ми не хочемо в «ДНР»</i>	29
<i>Розділ 5. «Сіра зона»: бути покинутим або жити між двох вогнів</i>	35
<i>Розділ 6. Луганська бананова республіка: чим вона відрізняється від Донецької і чому КПВВ «Золоте» не відкриють ніколи</i>	45
<i>Розділ 7. «Снайперів не люблять — їх бояться і свої, і чужі. Особливо якщо ти не звичайний снайпер»</i>	51
<i>Розділ 8. Звірячі історії. Як Гіві рятує бійців АТО у Мар'їнці, і від чого здох Путін</i>	57

<i>Розділ 9. «Командир дав команду на «обратку», і артбригаду загасили прямо на території РФ»</i>	61
<i>Розділ 10. «Життя змінилося дуже круто, але нікому до цього немає діла». Людина, перед очима якої пройшла війна, розповіла про побачене</i>	69
<i>Розділ 11. «Наче Донецьк той же, люди ті ж, але обстановка дуже пригнічує»</i>	75
<i>Розділ 12. Ікона на бронезилеті, чорний кіт і цуценята. Що допомагає українським бійцям виживати під Авдіївкою.</i>	81
<i>Розділ 13. Дев'ять міфів про Широкине. Від примарних місцевих жителів до об'єктивних спостерігачів ОБСЄ.</i>	87
<i>Розділ 14. Бойовик «ДНР»: «укропи» гірше за чеченів і талібів! Помоляться на свій портрет Бандери і прийдуть нас добивати у Москву</i>	95
<i>Розділ 15. «Равлик» Богдан Чабан: терористи роблять все, щоб донеччани йшли у партизани</i>	101
<i>Розділ 16. «Мирних не шкода, самі винні». «Ополченець» розповів про дідівщину, допомогу з України та бажання здатися</i>	107
<i>Розділ 17. «Там, де свого часу активно діяла ОУН, жодного «ДНР» немає».</i>	113
<i>Розділ 18. Парамедик «Весна»: не страшно рятувати людей під обстрілами. Страшно сидіти вдома і дивитися новини</i>	123
<i>Розділ 19. Ігумен Діонісій: Росія боїться, що весь світ дізнається про її брехню.</i>	131
<i>Розділ 20. «Нам не потрібен мир на умовах Росії»</i>	145
<i>Розділ 21. Сергій Лойко: Війна в Україні — це особиста війна Путіна, і Росії вона не потрібна</i>	155

<i>Розділ 22. Власниця українського ресторану: «Мені часто погрожують, тому що я українка. Поки я жила в Росії, кожен ранок починався новинами «Що там у хохлов?». Росіяни не хочуть вмикати мізки, усвідомлювати, що відбувається, вірять тільки телевізору і готові перетерпіти будь-що заради того, щоб українцям було гірше».</i>	<i>173</i>
<i>Розділ 23. «Усі місцеві жителі сиділи по підвалах і називали нас фашистами. Вони боялися, що ми будемо їх їсти. Таким лякали по телевізору російські пропагандисти, розповідаючи про розп'ятих хлопчиків і з'їдених дітей».</i>	<i>181</i>
<i>Розділ 24. «На Донбасі багато поламаних людських доль. Я спілкувався з жінкою, яка розповіла, як уламки фюзеляжу і тіла зі збитого малайзійського «Боїнга» падали в її садок», — Янош Геревич, директор «Карітас» (Угорщина).</i>	<i>189</i>
<i>Розділ 25. «На зло попри все — ось це менталітет людей на Закарпатті — хоч угорці, хоч українці, хоч русини вони, і це корисно у боях на Донбасі».</i>	<i>197</i>
<i>Розділ 26. «Я спіймав кулю в шолом та загубив його. Куля залишилася в кевларі».</i>	<i>205</i>
<i>Розділ 27. «Війна є війна, але поросся угорські солдати на фронті все ж таки зарізали».</i>	<i>211</i>
<i>Розділ 28. «Історія навчила, що від Росії не можна спокійно піти. Росія — це Росія».</i>	<i>219</i>
<i>Розділ 29. Командир грузинського підрозділу Мамука Мамулашвілі: «Без об'єднання зусиль України і Грузії ми навряд чи зможемо виграти цю війну»</i>	<i>227</i>
<i>Розділ 30. «Якщо росіяни окупуєть Україну, то наступними країнами будуть Словаччина, Угорщина і Чехія».</i>	<i>237</i>

*Розділ 31. Директор «Карітас Краматорськ» Василь Іванюк:
Працюючи з внутрішніми переселенцями,
я зрозумів — люди по-новому відкрили для себе Донбас,
а Донбас по-новому відкрив Україну. Це шанс
створити міцне товариство, головне,
щоб ми не прогавили цей момент*243

*Розділ 32. «Ви знаєте, людина звикає до всього.
Життя дуже просте. Всі хочуть жити, бути щасливими,
радіти життю. З цієї причини і народжувалися діти
у період із 1941 по 1945 рік».*251

*Розділ 33. «У кожного з нас за плечима був військовий
досвід. Хтось воював в Іраку або Афганістані. Чим більше
людей ми врятуємо, тим сильніші будемо. Я також буду радий,
якщо в такій же ситуації допоможуть Угорщині».*255

*Розділ 34. «Я поховав всю родину, наш донецький
будинок у руїнах, тому я тут, у Києві».*263

*Розділ 35. Навіщо етнічні угорці воюють на Донбасі.*267

*Розділ 36. «Росія нас покинула, і нікому ми не потрібні —
ні Путіну, ні «ДНР», як і самі псевдореспубліки,
які РФ тримає для напруженої обстановки в Україні».*273

*Розділ 37. «Кіборг» Олександр Терещенко: я взяв гранату
в руки і спробував викинути, і в кидку на рівні очей
вона вибухнула. На джгуті моєю кров'ю написали час
накладання — 16:30.*283

*Розділ 38. Фашик Донецький: Всі в Донецьку знають,
де живе ГРУ, де — ФСБ. Калінінський райвідділ
поліції взагалі поділений навпіл — в одному крилі
«мусарня», в іншому — контррозвідка РФ.*293

*Розділ 39. «Ми бачили, як люди можуть змінюватися,
коли вони об'єдналися. Ми розуміємо, що можемо
відстояти свої права, нашу людську гідність».*303